

İSKENDERUN TİCARET VE SANAYİ ODASI

HATAY VE İSKENDERUN'UN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ RAPORU

Levent Hakkı YILMAZ
Yönetim Kurulu Başkanı

Hatay'ın Sorunları ve Beklentiler

1.Nakliye Sektörüne İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri:

Türkiye'nin Ortadoğu'ya Açılan En Önemli Çıkış Kapılarından Cilvegözü ile birlikte Yayladağı Sınır Kapımız, Irak ve Suriye'de yaşanan sıkıntılar sebebiyle, Transit TIR geçişlerine zaman zaman kapatılmakta ve bu durum il ekonomisine ciddi zararlar vermektedir. Hatay'ı Suriye'ye ve dolayısıyla Ortadoğu'ya bağlayan sınır kapılarının verimsiz çalışmasıyla; başta ticaret, nakliye ve turizm sektörleri olmak üzere neredeyse tüm iş kolları sekteye uğramıştır. Bu sorunun çözüm önerisi olarak; güvenliğinin sağlanmasının ardından halen kapalı olan Yayladağı sınır kapımızın kalıcı olarak yeniden faaliyete girmesinin faydalı olacağına inanıyoruz. Ayrıca Cilvegözü Sınır Kapısı'nın altyapı imkânlarının daha kaliteli hale getirilmesinin oldukça önemli olduğunu düşünmekteyiz.

2.Tarım Sektörüne İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri:

Hatay'daki başlıca tarım ürünleri pamuk, mısır, narenciye, soğan, patates, baklagiller, yaş sebze ve meyve, maydanoz gibi ürünlerdir. Hatay'dan yapılan ihracatın yaklaşık %70'i Ortadoğu'ya, yaklaşık %30'u da Rusya'ya yapılmaktaydı. Sınır kapılarının kapalı olması sonucu çiftçiler ve tarım üreticileri gelir açısından zor duruma düşmüştür. Amik ovasının yaklaşık %70'lik bölümü derin kuyulardan elektrik enerjisiyle çekilen su ile sulanmaktadır. Tarımsal sulamada kullanılan elektrikten alınan verginin % 32 olması ve kuyulardaki su miktarının yaz aylarında düşmesi neticesinde çiftçilerimiz tarlalarını istediği gibi sulayamamakta ve çok pahalı sulamaktadır. Bunun için, yapımına uzun süre önce başlanan baraj projelerinin bitirilmesi oldukça önemlidir. Özellikle Reyhanlı Barajı'nın tamamlanması tüm çiftçilerimizin genel beklentisidir.

3.Turizm Sektörüne İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri:

Hatay; Kültür ve Turizm Bakanlığı Marka Kent Projesi kapsamında bulunan 15 İl arasında yer almaktadır. 2014 yılında yerli ve yabancı toplam 537.754 adet ziyaretçiyi ağırlayan ilimizde, turizm sektörüne yapılan yatırımlara rağmen terör ve savaş tehdidi altına girmesi nedeniyle 2015 yılında %52 azalarak 255.783 kişiye kadar düşmüştür. İnanç ve Kültür turizmi açısından Türkiye’de ve Dünya’da büyük rağbet gören Hatay ili turizmi Suriye’deki savaş sonrası karışıklık algısı nedeniyle bitme noktasına gelmiştir. Bu sorunun çözümü için atılması gereken ilk adım, öncelikle bölgemizdeki savaş algısının ortadan kaldırılmasıdır. Bu konuda gerekli girişimlerde bulunulması ve buna ek olarak Hatay’da kültür, inanç, kıyı ve yayla turizminin canlandırılması için gerekli teşvik ve desteklerin sağlanması gerektiğine inanıyoruz.

4.Suriyeli Sığınmacılar İle İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri:

Suriyeli sığınmacılarla ilgili sorunları maddeler halinde sıralamak gerekirse;

- ✓ Suriyeli pek çok ailenin ekonomik olarak zor şartlarda yaşıyor olması; barınma, sağlık, eğitim gibi temel hizmetlere erişimde yaşadıkları sıkıntıların yoğunluğu,
- ✓ İldeki ürün ve hizmetlere talebin artmasından dolayı fiyatlandırmalardaki artışların (ev kirası vb.) il ekonomisine olumsuz etkisi,
- ✓ Şehre yerleşen yüksek miktardaki Suriyeli nüfusun ildeki çarpık kentleşme ve gecekondulaşma sorununu artırması,
- ✓ Toplumsal ve kültürel farklılıklar,
- ✓ Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı tarafından yapılan ankete göre Hatay ilindeki Suriyeliler arasında işsizlik oranının yüksek (%25) olması,
- ✓ Suriyeli nüfusun Hatay ili istihdam ortamında meydana getirmiş olduğu olumsuz etkiler (Kayıt dışı istihdamın ve çocuk işçiliğinin artması, kaçak işyeri açılışı, Türk vatandaşlarının iş bulamaması vb.),

- ✓ Özellikle Reyhanlı ilçesinde meydana gelen demografik dengesizlik yani Türk vatandaşlarının azınlık durumuna düşmesi, gibi sorunlara sebep olmaktadır.

Suriyeli mültecilerin ilimizde yaratmış olduğu bu olumsuz etkileri minimum seviyeye indirebilmek ve kalıcı çözümler üretmek adına, ekonomik ve sosyal hayata adaptasyonları sağlayıcı projeler kapsamında çalışmalar yapılması gerektiğine inanıyoruz. Ayrıca kısa vadede ülkelerine dönmeleri mümkün görünmeyen Suriyeli misafirlerimizin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasının da oldukça önemli olduğunu düşünüyoruz.

5.İnşaat Sektörüne İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri: 27.10.2008 tarih ve 2008/14273 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Hatay ilinin tamamı kamu yararı ve ülke güvenliği açısından yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticari şirketlerin taşınmaz ve sınırlı aynı hak edinemeyecekleri belirtilmiştir. Ancak bu durum, bölgemizin inşaat sektörünü olumsuz yönde etkilemektedir. Zira geçtiğimiz yıllarda İstanbul ve Ankara gibi illerin ekonomik sıkıntılarının büyük bir bölümü, yabancılara konut satışı ile bertaraf edilmiştir. Söz konusu sorunun çözüm önerisi olarak ilimiz sınırları içerisinde kat mülkiyeti yapılmış konut satışının serbest bırakılması yararlı olacaktır.

6.Sanayi Sektörüne İlişkin Sorunlar ve Çözüm Önerileri: İlimizdeki yatırımcılar, sanayi arazisi bulmakta sıkıntı yaşamaktadır. Hatay'daki Organize Sanayi Bölgeleri'nin dolu olması sebebiyle, bu alanlar yatırım yapılabilmesi açısından elverişsizdir. Bu nedenle, bölgemizde yatırım yapmak isteyenlerin büyük bir çoğunluğu Osmaniye Organize Sanayi Bölgesi'ne yönelmektedir. Bu kapsamında bölgemize yatırım yapmak isteyen yerli ve yabancı yatırımcılar için yeni sanayi alanları yaratılmalıdır. İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'ni İskenderun Körfezi'ne bağlayacak olan Amanos Tünel projesi, ülkemizin ve bölgemizin ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır. Tünel projesi ile ilgili yapılan

çalışmaların hızlandırılması ve Hassa Organize Sanayi Bölgesi'nin yapımıyla entegre olacak şekilde planlanması büyük önem arz etmektedir. Kırıkhan, Altınözü ve Erzin Organize Sanayi Bölgeleri'nin kurulum çalışmalarının ivme kazanması da, yeni sanayi alanlarının ekonomimize kazandırılması noktasında büyük önem arz etmektedir. Ayrıca İskenderun Lojistik Köy Master Planı'nın hayata geçirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması, Gıda Toptan Sanayi Sitesi'nin inşası ve Küçük Sanayi Sitesi'nin taşınması işlemlerinin hızlandırılması faydalı olacaktır.

Hatay'daki sorunları özetlemek gerekirse;

- ✓ Faal Organize Sanayi Bölgeleri'nin tam doluluk oranına ulaşmış olmasından ötürü sanayinin genişleme ihtiyacının karşılanamaması,
- ✓ Yatırıma uygun arazi tahsisinde ve yatırımcıya arazi bulmada güçlük yaşanması, yatırımcılara sunulan arazi verilerinin yetersizliği,
- ✓ Sanayi altyapısındaki yetersizlikler (Enerji arzında yaşanan kesintiler, şehrin ulaşım altyapısının kötü durumda olması, kanalizasyon altyapısının yetersiz olması vb.)
- ✓ Lojistik sektörünün altyapısının iyileştirilmesi, Hassa Tünel Projesinin ve Karadeniz-Akdeniz bölünmüş yol projesinin hızla tamamlanması,
- ✓ Suriye'de 2011 yılından beri süren iç savaş nedeniyle ilin güvenli olmadığına yönelik olumsuz algının yeni yatırımlara gölge düşürmesi,
- ✓ Hatay merkezli firmalar tarafından Suriye üzerinden uluslararası pazarlara yapılan ihracatın kesintiye uğramış olması,
- ✓ Finansmana erişim konusunda yaşanan güçlükler ve yabancı fon kaynaklarından yeterince istifade edilememesi olarak ifade edilebilmektedir.

İskenderun'un Sorunları ve Beklentiler

1.İskenderun'un İl Olması:

İskenderun, sosyal ve ekonomik açıdan oldukça gelişmiş bir ilçedir. İlçemizin nüfusu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemine göre 2017 yılı itibariyle 250.000 civarındadır. Bölgemizin lokomotif sektörleri arasında demir ve çelik endüstrisi, lojistik ve filtre sektörü yer almaktadır. Ayrıca bölgemizin su ürünleri ve turizm sektörlerinde de yüksek potansiyeli olduğu söylenebilir. Bölgemiz, ağır sanayi olarak nitelendirilen demir çelik ve filtre sektörlerinin Türkiye çapındaki merkezi pozisyonundadır.

Türkiye Çelik Üreticileri Derneği istatistiklerine göre; ülkemizin ham çelik üretim kapasitesinin %32,5'lik bölümü İskenderun Körfez Bölgesi'nden karşılanmaktadır. Bu rakam yaklaşık olarak 16 milyon ton civarındadır. Bölgemizde üretilen çelik boru, kangal demir, kütük demir, inşaat demiri, yassı ürün, profil ve sandviç panel gibi ürünler Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Avrupa'daki birçok farklı ülkeye ihraç edilmektedir. Otomotiv sektörünün önemli bir kolu olan filtre sektörünün ülkemizdeki üretim merkezi Hatay İskenderun'dur. Ülkemizde filtre sektörünün toplam üretim kapasitesinin ve üretiminin yaklaşık %60-65'lik bölümü İskenderun'dan yapılmakta ve bölgemizdeki firmaların Türkiye'nin filtre sektörü cirosundaki payı %58 oranındadır. Son beş yıllık veriler incelendiğinde, bölgemizden yıllık olarak yapılan filtre ihracatı 35 – 40 milyon dolar arasında değiştiği gözlenmektedir. Bu oran, ülkemizin toplam filtre ihracatının %55-60'ını oluşturmaktadır. Ülkemizin en güney bölgesinde bulunan Hatay; ekonomik ve demografik merkezleri birbirine bağlayan coğrafi konumu ile uluslararası ulaşım açısından önemli bir geçiş noktası konumundadır. Bölgemiz, Avrupa'nın Ortadoğu'ya bağlanması noktasında jeopolitik açıdan oldukça önemli bir lokasyonda yer almaktadır. Cilvegözü ve Yayladağı sınır kapılarının Ortadoğu Ülkelerine açılması, İskenderun Limanı'nın stratejik konumu ve bölgemizin demiryolu ağı bir arada düşünüldüğünde, bölgemizin lojistik sektöründeki potansiyelinin oldukça yüksek olduğu ifade edilebilir. Bölgemizde birçok liman ve iskele bulunmaktadır. Doğal liman özelliğine sahip İskenderun Limakport Limanı, Akdeniz'in en büyük ve en modern konteynır terminalleri arasında yer almaktadır. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun

dünyaya açılan kapısı konumunda olan limanımızın kapasitesi günden güne artmaktadır. 50.000 dekarlık araziye kurulan Hassa Organize Sanayi Bölgesi ve Dörtüol-Hassa Tüneli gibi yatırımların tamamlanmasıyla bölgemizin lojistik sektörü açısından da yükselişe geçeceği öngörülmektedir. Bir Körfez Kenti olan İskenderun'da su ürünleri sektörü de oldukça gelişmiştir. Bölgemizden; Lübnan'a, Libya'ya, İsrail'e ve Irak'a yıllık yaklaşık 15-20 milyon dolarlık su ürünleri ihracatı yapılmaktadır. Bölgemizin; deniz, yayla, gastronomi ve kültür turizmindeki potansiyeli neticesinde turizm yatırımları ve restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. Bu yatırımlarla bölgemizdeki otel sayısı ve yatak kapasitesi artırılmaktadır. İskenderun'da birçok termik santral bulunmakta olup, yatırımlar halen devam etmektedir. Doğu Akdeniz Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğü İskenderun'da bulunmakta ve ayrıca Merkez Bankası yine ilçemizde faaliyet göstermektedir. Ayrıca Hatay genelinde yapılan ihracatın ve ödenen vergilerin büyük bir bölümünün İskenderun'dan karşılandığı da söylenebilmektedir. Bunca özelliği bünyesinde barındıran İskenderun'un il olması tüm İskenderunluların ortak beklentisidir.

2.Gümrük Laboratuvarı'nın bölgemizde kurulması:

İskenderun, dış ticaret potansiyeli oldukça gelişmiş bir ilçedir. Bölgemizde faaliyet gösteren ihracatçıların önemli sorunlarından biri, yurtdışına ihraç edilecek ürünlerin Gümrük Laboratuvarı tarafından incelenmesi yükümlülüğüdür. Zira bölgemizin yüksek ihracat potansiyeline rağmen, üyelerimiz Mersin Gümrük Laboratuvarı'nı kullanmak zorunda olmakta, bu durum hem maddi külfete sebep olmakta hem de zaman kaybına yol açmaktadır. Bölgemizde Gümrük Laboratuvarı'nın inşa edilmesi oldukça önemlidir.

3.Tarımsal Ürünleri Değerlendirme Sanayi Sitesi'nin Kurulması:

Odamız tarafından bölgemizde imalat, depolama ve paketleme işlemlerinin yapılacağı Tarımsal Ürünleri Değerlendirme Sanayi Sitesi kurulmasına ilişkin araştırma ve çalışmalar yapılmaktadır. Söz konusu Sanayi Sitesi'nin inşası için uygun birkaç arazi bulunmakta olup, Nardüzü ve Karahüseyinli bölgelerinde Hazineye ait birkaç arsa tespit edilmiştir. Bu arazilerin, Sanayi Sitesi olarak yapılabilmesi için Hatay Büyükşehir Belediyesi tarafından 1/100.000'lik planda lekelenmesi gerekmektedir.

Daha önceleri Milli Emlak Müdürlüğü'ne ait olan bu arsaların, Bakanlıkların yetki ve sorumluluk alanlarının değişmesinin ardından, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne tahsis edildiği bilinmektedir. Bu noktada, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne tahsis edilen arazinin, Tarımsal Ürünleri Değerlendirme Sanayi Sitesi olarak yapılmasının önündeki tüm engellerin kaldırılması için gerekli girişimlerde bulunulması, iş dünyasının beklentileri arasında yer almaktadır.

4. HADO (Hatay Deniz Otobüsü) İskelesi Sorunu

Hatay Deniz Otobüsü seferlerinin başlatılması noktasında, kullanılacak iskele konusunda, Limakport İskelesi'nin kullanılması konusunda problem yaşanmıştır. İskenderun Belediyesi'nin anıt alanına inşa ettiği iskelenin kullanılması sorunun çözülmesini sağlayacak olup, bu hususun netlik kazanması gerektiği ifade edilmektedir. İskenderun Belediye Meclisi'ne intikal etmiş bu sorunun çözülmesinin önemli olduğuna inanıyoruz.

5. Karayolları Arazisi Projesinin Hayata Geçirilmesi

Bölgemizdeki Karayolları Arazisi'nin şehir parkı olarak İskenderun Halkının kullanımına açılması konusundaki çalışmaların hızlandırılması oldukça önemlidir.

6. Nardüzü Sanayi Sitesi'nin Altyapı Sorunlarının Giderilmesi

Nardüzü Sanayi Sitesi'nde kullanılan internet hattı analog olduğundan, internette kopmalar olmakta ve bu durum faaliyette bulunan firmaların işlerini yavaşlatmaktadır. Bu sorunun çözülmesi için internet altyapısının iyileştirilmesi ve fiber optik sisteme geçilmesi gerekmektedir. Ayrıca asfalt ve çevre düzenlemesi yapılarak yolların ıslah çalışmaları yapılmalıdır.

7.İskenderun Belediyesi'nin 1/5.000'lik Alternatif Plan Çalışması

Hatay Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından onaylanan 1/100.000'lik İmar Planına uyumlu olacak şekilde, İskenderun Belediyesi tarafından alternatif bir 1/5.000'lik plan çalışmasının yapılması gerekmektedir. Bu husus; şehrimizin güvenli bir şekilde genişleyip büyümesi ve modern bir görünüm kazanması açısından oldukça önemlidir.

İskenderun'daki sorunları ve beklentileri özetlemek gerekirse;

- İskenderun'un İl Olması
- Gümrük Laboratuvarı'nın bölgemizde kurulması,
- Tarımsal Ürünleri Değerlendirme Sanayi Sitesi'nin Kurulması,
- HADO İskelesi Sorununun ele alınarak çözüme ulaştırılması,
- Karayolları Arazisi'nin Şehir Parkı projesinin tamamlanması,
- Otobandan şehri içine çıkış noktaları yapılması,
- İskenderun Belediyesi'nin 1/5.000'lik Alternatif Plan Çalışması yapılması
- Nardüzü Sitesi'nin Altyapı Sorunlarının Giderilmesi olarak ifade edilmektedir.